

Toelichting

Strafbaarstelling zal uiteindelijk moeten leiden tot het stellen van voorbeelden die spraakmakend genoeg zijn om indruk te maken op de mensen die zich hier 'beroepsmatig' aan schuldig maken.

'uiteindelijk', want strafbaarstelling alleen zal m.i. de mensen die zich hieraan opzettelijk schuldig maken weinig beïnvloeden. Dat is een probleem bij het wetsvoorstel, omdat alleen opzettelijk handelen/nalaten strafbaar wordt gesteld. Er zullen genoeg mensen zijn die dingen doen of nalaten die tot ecocide leiden, maar er zullen toch veel minder mensen zijn die dat doen/nalaten met doel, ecocide te veroorzaken. Zelfs het opblazen van de aardkorst om grondstoffen te winnen zal niet gebeuren met het doel, schade aan het milieu aan te richten, maar eerder met het doel, die grondstoffen te winnen. Dat je daarmee op de koop toe neemt dat mensen en dieren uit hun leefomgeving worden verdreven en de boel vergiftigd wordt, is nog geen opzet. De mensen die zich hieraan schuldig maken zullen heus de advocaten kunnen betalen die zullen zeggen dat er van opzet geen sprake was.

Dat geldt ook voor de 'gevaarstelling' waar in het nieuwe artikel van gesproken wordt. Het is maar al te makkelijk om te beweren dat die 'paar bomen en vogels' op het grote geheel toch weinig uitmaken. Daarbij komt, dat een bepaald handelen of nalaten 'an sich' nog niet hoeft te kwalificeren als ecocide, maar als je erbij optelt dat de burens hetzelfde doen, is er feitelijk misschien sprake van ecocide, maar kwalificeert dat niet als zodanig in het wetsvoorstel. Zo zullen er verschillende partijen zijn die gif lozen op onze rivieren of drugsafval in de natuur dumpen, maar kan je hen individueel niet beschuldigen van ecocide, omdat de schaal waarop het gebeurt niet groot/ernstig genoeg is. Tel je het bij elkaar op, is dat misschien wel het geval.

Het zou mooi zijn, als je het besef van zo'n risico tot 'gevaarstelling' kan rekenen, maar zie dan de opzet nog maar eens te bewijzen.

Het wetsvoorstel is m.i. niet toe te passen is op de vervuiling met talloze chemische substanties die dagelijks plaatsvindt, maar zich pas veel later manifesteert. In Nederland worden dagelijks nieuwe stoffen uitgevonden in laboratoria waarvan het schadelijke karakter niet onmiddellijk duidelijk is en die vervolgens gewoon mogen worden gebruikt in allerlei processen. De industrie vóór gebruik hoeft niet aan te tonen dat een nieuwe stof onschadelijk is. Hetzelfde kan overigens gelden voor medicijnen, waarvan giftige reststoffen via ontlasting en urine in het milieu terecht komen en niet door de waterzuiveringsinstallaties worden opgemerkt of verwijderd kunnen worden. Ook geldt, dat zelfs bij de opzettelijke introductie van een nieuwe stof waarvan men de giftigheid kent, geen sprake zal zijn van gevaarstelling, omdat dat pas aan de orde is bij grootschalig gebruik ervan, en het dus te laat is. Dat kan heel lang duren en kan pas na verloop van tijd anders worden, als de vervuiler op het gevaar gewezen wordt, maar dan kan het zijn dat het gebruik van de giftige stof al lang is toegestaan onder een vergunning.

Dat doet sowieso de vraag rijzen, hoe we moeten omgaan met ecocide door vervuiling met een stof die is/was toegestaan onder een vergunning. Wat telt zwaarder? Of moeten we dan de vergunningverlenende overheidsinstantie gaan vervolgen?

Last but not least: hoe om te gaan met vervuiling/ecocide die in ons land wordt veroorzaakt door partijen in het buitenland? Dit kan om luchtvervuiling gaan, maar ook en waarschijnlijk vooral om

vervuiling van rivieren zoals de Maas en de Rijn door partijen in België, Duitsland, Zwitserland en Frankrijk. Het bewijs zal al lastig zijn, maar hoe zit het dan met de vervolging? En Nederlandse partijen die ecocide plegen in het buitenland door handelen/nalaten dat in Nederland plaatsvindt (verkoop van fossiele brandstoffen, exploitatie van olie- en gasbronnen bijv.)?

Hoewel ik het wetsvoorstel 'beter dan niks' vind en elk initiatief aanmoedig om milieuvervuiling tegen te gaan, ben ik bang dat het voorgestelde artikel in de praktijk weinig gaat uithalen en maar al te makkelijk zal kunnen worden gepareerd met argumenten gebaseerd op het ontbreken van opzet en/of de kwalificatie 'wijdverbeid', 'langdurig' en 'ernstig'. Daar heb je dus jurisprudentie voor nodig, zou je zeggen, en dat is ook zo, maar ik denk dat het 'wishful thinking' is te denken dat we daar binnen bijv. 10 jaar profijt van kunnen hebben.

===